

فروپاشی سیستم مالی در سال ۲۰۰۸ ؟

آیا اعلام کاهش نرخ بهره ها از سوی صندوق فدرال (FED) خواهد توانست از پیدایش بحران مالی در ایالات متحده جلوگیری کند و شیخ فروپاشی سیستم مالی جهانی را دور سازد ؟ بسیاری از متخصصین بر این باورند. هرچند امکان کاهش رشد اقتصادی را از نظر دور نمی دارند.

اما تحلیلگرانی دیگر که آنها نیز طرفدار سیستم سرمایه داری هستند نگرانی شدید خود را پنهان نمی کنند. از جمله بعنوان مثال در فرانسه، آقای ژاک آتالی (Jacques ATTALI) پیش بینی می کند که « بزودی بورس نیویورک که تکیه گاه هرم قرض هاست ، فرو خواهد ریخت » و آقای « میشل روکار » (Michel ROCARD) بی هیچ درنگی اضافه می کند « من عمیقاً معتقدم که همه چیز بزودی فرو خواهد پاشید »^(۱).

البته باید تاکید کرد که نشانه های شک و تردید هر روز فزونی می یابند. مهم ترین شاهد این امر « یورش همگانی برای خرید طلاست ». فلز زرد که قیمت آن در سال ۲۰۰۷ ، ۳۲ درصد افزایش داشته است. نقش همیشگی خود بمثابة ارزشی برای پناه جوئی را بازی می کند. تمام نهاد های بزرگ اقتصادی و از جمله صندوق بین المللی پول (FMI) و سازمان همیاری و توسعه اقتصادی (OCDE) ، کاهش رشد اقتصاد جهانی را پیش بینی می کنند.

تقریباً همه چیز از سال ۲۰۰۱ با فروپاشی حباب اقتصادی اینترنت آغاز شد. برای حمایت از سرمایه گذاران، آقای آلن گرینزپان (Alan GREENSPAN) ، رئیس وقت صندوق فدرال ، بر آن می شود که سرمایه گذاری ها را به سوی بخش ساختمان هدایت کند^(۲). بر اساس سیاستی مبتنی بر نرخ بسیار پائین بهره و کم کردن هزینه وام ها، او واسطه های مالی و ملکی را وا می دارد که بخش های هرچه وسیعتری از مشتریان را به سرمایه گذاری در ساختمان تشویق نمایند. این چنین است که سیستم ساب پرایم (SUBPRIME) بوجود می آید، یعنی وام هائی با نرخ بهره متغیر برای بخش های هرچه آسیب پذیر تر جامعه^(۳). اما وقتی در سال ۲۰۰۵ صندوق فدرال نرخ بهره های اصلی را افزایش می دهد (یعنی همان هائی را که اخیراً کاهش داده) ماشین را از کار انداخته و باسیری تسلسلی و همه گیر تمامی سیستم بانکی جهانی را از ماه اوت سال ۲۰۰۷ به لرزه در می آورد.

خطر عدم توانائی پرداخت وام ها از سوی سه میلیون خانواده آمریکائی که حدود ۲۰۰ میلیارد یورو بدهکاری دارند باعث ورشکستگی موسسات مالی (وام دهی) بسیار مهمی می شود. برای کم کردن ریسک این موسسات

لوموند دیپلوماتیک: ماهنامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی

بخشی از وام های مشکوک را به بانک های دیگر فروخته بودند و آنها نیز به نوبه خود با تبدیل این وام ها به اوراق بوری آنها را به موسسات دلالی مالی واگذار کردند و بالاخره به واسطه این دلال ها ریسک ها در سیستم پخش شد. نتیجه این امر آن است که امروز مانند یک بیماری وحشتناک واگیردار بحران تمام سیستم بانکی جهانی را دربر گرفته است.

موسسات مالی مهمی مانند سیتی گروپ (Citigroup) و مریل لینچ (Merrill Lynch) در ایالات متحده، نورتن راک (Northern Rock) در انگلستان، سوئیس آر ای (Swiss RE) و یو بی اس (UBS) در سوئیس، سوسیته ژنرال (Société Générale) در فرانسه و... مجبور به اعلام زیان های عظیم خود شدند. برای جلوگیری از ورشکستگی بسیاری از آنها مجبور به پذیرش سرمایه ها از صندوق های دولتی ای شدند که توسط قدرت های جنوب و پادشاهی های نفتی کنترل می شوند.

هیچ کس از میزان واقعی ویرانی آگاه نیست. از ماه اوت ۲۰۰۷ بانک های مرکزی امریکا، اروپا، انگلستان، سوئیس و ژاپن صدها میلیارد یورو به اقتصاد تزریق کرده اند بدون آنکه بتوانند اعتماد را بازگردانند.

از اقتصاد مالی، بحران خود را به اقتصاد واقعی کشانده است. هماهنگی و اتصال بسیاری از مولفه ها در عمل وحشت سقوط رشد اقتصاد جهانی را پدید آورده اند: کاهش سریع قیمت مسکن در ایالات متحده (و هم چنین در انگلستان، ایرلند و اسپانیا)، کاهش شدید نقدینگی، سقوط دلار، محدودیت در وام دهی. به همه این ها باید پدیده های دیگر مانند افزایش قیمت نفت، مواد خام و مواد خوراکی را افزود. یعنی همه آن چیزهایی که برای پیدایش یک بحران دراز مدت لازم است (۴). بحرانی که مهم ترین آنها، از زمانی است که جهانی شدن ساختار اصلی اقتصاد جهانی را تشکیل می دهد.

اکنون دیگر خروج از بحران به توانائی اقتصادهای آسیائی برای راه اندازی موتور آمریکا بستگی دارد. خود این مسئله نشانه دیگری است از افول غرب که در افق جابجائی مرکزیت اقتصاد جهانی از ایالات متحده به سوی چین را ترسیم میکند. براین مبناست که شاید این بحران پایان یک الگو را رقم زند.

—۱

L'Express, Paris, 13 décembre 2007 et *Le Nouvel Observateur*, Paris, 13 décembre 2007.

—۲

Lire, Crises financières à répétition : quelles explications ? Quelles réponses ?, Fondation Res Publica, Paris, 2008.

لوموند دیپلماتیک: ماهنامه سیاسی، اجتماعی، فرهنگی

۳-

Cf. André-Jean Locussol Mascardi, *Krach 2007. La vague scélérate des "subprimes"*, Le Manuscrit, Paris, 2007.

۴- ر.ک. به مقاله « زمانی که سرمایه داری مالی جهان را به گروگان می گیرد »، نوشته فردریک لوردون ،
لوموند دیپلماتیک سپتامبر ۲۰۰۷

<http://ir.mondediplo.com/article1158.html>